

Samenspel van spelers: creëer met elkaar een speelrijke omgeving

Interview Froukje Hajer - Beleid

“Als een stad aantrekkelijk is voor kinderen, is het aantrekkelijk voor iedereen,” citeert Froukje Hajer de slogan van de beweging Child Friendly Cities. *“In buurten waar kinderen opgroeien, zou een speelrijke omgeving moeten worden geboden waarin alle kinderen gevarieerd en optimaal kunnen spelen, aanvullend op de speelmogelijkheden thuis. Dit geldt voor openbare pleinen, bij scholen, buurtcentra, bij de opvang, enzovoort.”*

Volgens Froukje ligt er dan ook een belangrijke taak voor verschillende betrokkenen. *“Ambtenaren, buurtbewoners, pedagogisch medewerkers, managers en ouders zijn allemaal verantwoordelijk voor het creëren van een speelrijke omgeving. Ieder vanuit een andere rol en verantwoordelijkheid. Wij, als volwassenen, maken tenslotte de voorwaarden van de omgeving waarin kinderen opgroeien. Kinderen leren niet alleen op school, maar ook tijdens hun spel, thuis, in de buurt en de opvang. De mate waarin kinderen optimaal kunnen spelen is afhankelijk van hoe we de speelomgeving inrichten en hoe we kinderen begeleiden in het spel.”*

Froukje vindt het dan ook van belang dat gemeenten, ouders en professionals zich realiseren dat spelen, en met name buitenspelen, cruciaal is voor de ontwikkeling van een kind en dat zij daar een belangrijke rol in vervullen. *“Spelen helpt kinderen om grip op de wereld te krijgen. Tijdens buitenspelen ontdekken ze verschillende materialen, structuren, dieren en omgevingen. Ze voelen bijvoorbeeld aan wat hard is, wat zwaar is, wat zand is, wat modder is enzovoort. Al deze ontdekkingen roepen weer verschillende*

emoties en associaties bij de kinderen op. Kinderen leren op deze manier ontzettend veel.”

Daartegenover geldt dat kinderen die minder goed kunnen spelen - omdat zij in een speelarme omgeving opgroeien waar de volwassenen de kinderen weinig stimuleren of omdat zij om verschillende redenen extra aandacht vragen - zich minder goed ontwikkelen. *“Volwassenen moeten daarom goed nadenken hoe zij een speelrijke omgeving inrichten die aansluit op het spelgedrag, het ontwikkelingsniveau en het karakter van de kinderen.”*

Ontwikkelen van een basisvisie

Dát er een speelrijke omgeving moet worden aangeboden, is duidelijk. Maar h^oe deze omgeving eruit moet komen te zien, is een andere uitdaging. Volgens Froukje begint dit bij het opnemen van een basisvisie over buitenspelen in een beleidsplan of pedagogisch plan. *“Deze basisvisie moet in ieder geval weergeven dat buitenspelen belangrijk is en dat alle kinderen de ruimte moeten krijgen om te spelen.”*

Met name het gevarieerde spelgedrag van kinderen zou aan bod moeten komen in deze visie. *“De focus van beleidsplannen over buitenspelen is dikwijls eenzijdig gericht op sport en spel, zodat kinderen geen overgewicht krijgen. Dat is geen volledige speelvisie. Een speelvisie omschrijft ook de uitvoering en het belang van diverse soorten spel, zoals een rollenspel, bewegingsspel, fantasiespel en motorisch spel.”*

Daarnaast geeft een visie weer hoe deze soorten spel mogelijk kunnen worden gemaakt. *“Een visie geeft richting in het maken van keuzes over de soorten materialen, speelgoed en buitenspeelruimtes. Verder is in een visie uitgedacht op welke manier het spel wordt begeleid: wanneer grijpen professionals in en wanneer laat je kinderen juist op ontdekkingstocht, wanneer is er vrij spel en wanneer is er gestructureerd spel. Dit zijn keuzes waar de opvang, scholen, gemeenten en andere actoren over na moeten denken.”*

Communiceer met elkaar over een speelvisie

Om een goed doordachte speelvisie te ontwikkelen, is het van belang dat hierover wordt gepraat met meerdere partijen. Met name bij de opvang en scholen is het raadzaam dat ouders worden betrokken bij een speelvisie. *“Pedagogisch medewerkers zitten soms in een spagaat waarbij ouders een andere kijk op het (buiten)spelen hebben dan de organisatie. Er is ook niet één visie. Daarom is het belangrijk om te praten over het belang van spelen en de keuzes die worden gemaakt binnen de opvang en scholen. Laat ouders bijvoorbeeld kennismaken met het spelaanbod. Bespreek wat zij belangrijk en lastig vinden en hoe zij het spelen kunnen stimuleren. Op deze manier ontdekken ouders wat de mogelijkheden van spel zijn, hoe het spel wordt begeleid en hoe kinderen reageren op het spel. Daarnaast kan de organisatie in een schoolkrant het ‘speelmoment van de week’ of ‘speeldilemma van de week’ opnemen waarbij ouders worden uitgenodigd om na te denken over een speelvisie.”*

Door met verschillende partijen samen te werken kan je kinderen meer speelmogelijkheden bieden. *“Als organisatie heb je niet altijd alle speelvoorzieningen onder eigen dak en rond je gebouw. Als een opvang geen natuurspeelplek heeft, kan zij met de gemeente nadenken over de toegankelijkheid en bespeelbaarheid van openbare plekken in de buurt.”* Daarnaast kan je als opvang bijvoorbeeld samenwerken met opleidingen. *“Er zijn zo veel goede voorbeelden in de praktijk. Dansen en muziek is voor kinderen bijvoorbeeld ontzettend belangrijk. Nodig studenten van de kunstzinnige vorming uit om met de kinderen samen buiten aan de slag te gaan. Het gaat altijd om een combinatie van vrij spel en meer gestructureerde activiteiten die het vrije spel vervolgens ‘rijker’ maken.”*

Volgens Froukje is het noodzakelijk dat volwassenen met elkaar nadenken over de speelvoorzieningen voor kinderen. *“Daar waar zij elkaar ontmoeten, kunnen zij praten over het spel van kinderen. Want door het samenspel van deze spelers zorgt iedereen ervoor dat kinderen optimaal kunnen buitenspelen in een speelrijke omgeving. En we weten allemaal hoe belangrijk dat is, als we terugdenken aan onze eigen jeugd!”*

Froukje Hajer is zelfstandig adviseur jeugdbeleid rond Kind, spel en ruimte. Zij is actief in vele besturen en netwerken rond het spelende kind. Froukje schreef ‘Werk maken van spelen, een oproep voor speelbeleid’. En heeft jarenlange ervaring op het terrein van onderwijs, welzijn en opvang en is belangenbehartiger op vele manieren voor het spelende kind. Zij verbindt praktijk en beleid.

Voor meer informatie: www.kind-spel-ruimte.nl